

Vergaderjaar 2019–2020

31 839

Jeugdzorg

Nr. 724

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR RECHTSBESCHERMING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 april 2020

Op 19 maart 2019 heeft uw Kamer een door de leden Bergkamp (D66) en Van der Staaij (SGP) ingediende gewijzigde motie aangenomen, waarin de regering wordt verzocht om een verkenning van de heersende opvattingen over aanscherping van de rechtsgronden voor kinderbeschermingsmaatregelen.¹ Ik heb het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) gevraagd deze verkenning uit te voeren. In aanvulling hierop heeft het NJI de mogelijkheden geïnterviewd tot verdere normering van het feitenonderzoek en verbetering van de rechtsbescherming van kinderen en ouders in de jeugdbeschermingsketen. De resultaten hiervan vindt u in de bijlage bij deze brief².

Aanscherping rechtsgrond «ernstig bedreigde ontwikkeling»

Indien een kind ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd, dan kan een kinderrechter besluiten dit kind onder toezicht te stellen. Daarbij toetst de kinderrechter of de ouders de zorg die nodig is voor het wegnemen van de bedreiging niet of onvoldoende accepteren en of de verwachting is gerechtvaardigd dat de ouders binnen een voor het kind aanvaardbare termijn in staat zijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding weer op zich te nemen.

In de verkenning van het NJI uit de geïnterviewde vertegenwoordigers van cliënten hun zorgen over de transparantie en eenduidigheid van de besluitvorming over een kinderbeschermingsmaatregel. Zij geven aan dat richtlijnen daarbij kunnen helpen. Over de vorm hiervan lopen de meningen uiteen.

De meeste geïnterviewden zijn geen voorstander van aanscherping van de rechtsgrond «ernstig bedreigde ontwikkeling» in de vorm van een

¹ Kamerstuk 33 836, nr. 41

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

gesloten wettelijk normenkader. Dit kan nauwelijks op draagvlak rekenen, omdat dit het vereiste maatwerk in de jeugdbeschermingsketen in de weg staat.

Ik deel deze constatering. Iedere situatie van een kind is uniek en moet als zodanig gewogen kunnen worden. Een gesloten wettelijk normenkader beperkt de ruimte voor professionals om in te spelen op per situatie verschillende dynamische en complexe gezinsproblematiek.

Dit neemt niet weg dat er mogelijkheden tot verbetering zijn in de beoordeling of er sprake is van een ernstig bedreigde ontwikkeling. Er is wel draagvlak voor de ontwikkeling van hulpmiddelen ter ondersteuning van de professional bij het beoordelen of een kind ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd. Gesignaleerd wordt dat de taal die wordt gesproken, niet hetzelfde is binnen de jeugdbeschermingsketen. Zo worden de begrippen «veiligheid» en «ernstige ontwikkelingsbedreiging» niet eenduidig en helder gehanteerd. Een gezamenlijk afwegingskader kan daarin verbetering brengen. Met de jeugdbeschermingsketen en de betrokken beroepsgroepen ga ik in gesprek over de ontwikkeling van een gezamenlijk kader en wat daarvoor nodig is.

Daarnaast is er in de verkenning aandacht voor de twee andere gronden voor het opleggen van een kindbeschermingsmaatregel, te weten de *acceptatie van hulp* en de *aanvaardbare termijn*. Over deze gronden wordt kritisch gedacht, omdat deze onvoldoende aansluiten op de praktijk en niet consistent worden toegepast. Ik wil deze gronden nader (laten) bezien in de eindevaluatie van de herziene Kinderbeschermingswetgeving, waarvan de voorbereidingen medio 2020 zullen starten en die in 2021 wordt uitgevoerd. Ter voorbereiding op deze evaluatie zal ik met de partners in de jeugdbescherming hierover het gesprek aangaan.

Doorontwikkeling feitenonderzoek in de jeugdbescherming

Besluiten in de jeugdbescherming moeten gebaseerd zijn op goed onderbouwde onderzoeken en verzoekschriften waarin feiten, meningen en interpretaties goed van elkaar zijn onderscheiden. Daarover is iedereen het eens. Doorontwikkeling van het feitenonderzoek is belangrijk en daaraan wordt gewerkt met het actieplan «Verbetering Feitenonderzoek in de Jeugdbeschermingsketen».³ Het NJi heeft verkend of, zoals ook verzocht in de motie, een aanscherping van dit Actieplan gewenst is in de vorm van de ontwikkeling van een normenkader voor het feitenonderzoek.

Uit de verkenning blijkt dat de meningen hierover zijn verdeeld. De voorstanders benadrukken dat een vastgelegd normenkader voor het feitenonderzoek leidt tot helderheid waaraan een onderzoek moet voldoen en waarop ook getoetst kan worden. De tegenstanders wijzen erop dat een strakker normenkader het professioneel handelen en het maatwerk kan belemmeren. Het feitenonderzoek zou volgens hen verbeteren door kinderen en ouders beter te betrekken bij het onderzoek en door professionals met hulpmiddelen te ondersteunen bij oordeelsvorming en beslissingen.

In de verkenning van het NJi wordt voorts bijzondere aandacht gevraagd voor het doen van feitenonderzoek bij complexe scheidingen. In dit verband merk ik op dat het Programma Scheiden zonder Schade een subsidie heeft verstrekt voor het project «Doorontwikkeling aanpak bij Complexe Scheidingen». Dit project wordt in een samenwerkingsverband

³ Actieplan Verbetering Feitenonderzoek in de Jeugdbeschermingsketen. Bijlage bij Kamerstuk 31 839, nr. 622.

met alle gecertificeerde instellingen uitgevoerd en ziet op een doorontwikkeling van de handreiking uit 2014.

Rechtsbescherming van kinderen en ouders

Uit de verkenning van het NJi blijkt in zijn algemeenheid dat de geïnterviewden van mening zijn dat het civiele kindbeschermingsrecht voor kinderen en ouders adequate rechtsbescherming biedt. Maar er zijn ook partijen die opteren voor verdergaande rechtsbescherming, bijvoorbeeld door middel van strengere bewijsregels, naar analogie van het strafrecht. Ik vind dit in de jeugdbescherming niet opportuun, omdat ik het in het belang van het kind vind dat een rechter alle feiten, meningen en interpretaties kan wegen, zowel inhoudelijk als op rechtmatigheid.

Recent hebben wij uw Kamer middels een beleidsbrief geïnformeerd over onze voornemens om te komen tot een effectievere en eenvoudigere jeugdbeschermingsketen; met waarborgen omkleed.⁴ De inzichten die uit de verkenning van het NJi naar voren komen zal ik hierbij ook betrekken.

De Minister voor Rechtsbescherming,
S. Dekker

⁴ Kamerstuk 31 839, nr. 723